Hetedik évfolyam. 59-ik szám. Kolozsvártt, 1877. szerda március 14.

A „KELET“ és a „SPORT“ előfizetési dija együtt:
vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.
Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével; a „Sport“ minden vasárnap.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitatér 5. sz.
Nyiltéri czikkek
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Az erdélyi részek gazdasági viszonyairól.*)

(Az erdélyi gazdasági egylet egyik tagjától.)

Első közlemény.

Erdély már régóta kimaradt a világforgalomból. A keresztes hadjáratok idejében az európai kereskedelem utja Kelet felé Magyarországon és Erdélyen keresztül haladt át; később a mint a Jóreménység foka melletti tengeri utat fölfedezték, a kereskedelem is erre az irányra csapott át, ettől azonban mi messze félre estünk. A szárazföldi záclat idejében még egyszer, ámbár csak rövid időre, ismét lendületbe jött forgalmunk.

Amint aztán, a legujabb időben a gőzhajózás a Dunán emelkedni és az europai vasuti hálozat mind inkább és inkább terjedni kezdett: tulajdonképen csak ekkor fejlődött uthálózatunk is; mindazonáltal az európai forgalomból ezután is csaknem teljesen ki voltunk zárva.

Mikor aztán végre hazánk az europai vasut-hálozatba bevonatott, mindenesetre közelebb jutottunk ugyan a Nyugathoz; azonban ezzel semmit sem nyert az ország: csak a behozatal előtt tártunk ajtót, de a Kelettel nem jöttünk összeköttetésbe, valamint nem a nagy viziutakkal, melyek pedig a világforgalom tekintetében olyan nagy jelentőséggel birnak.

A kivitel tehát ennélfogva nem fejlődhetett ki és iparunk, általában pedig egész forgalmunk lassankint teljesen lehanyatlott.

Ezóta az ország gazdag természeti kincsei s erői parlagon hevertek, azoknak észszerü kizsákmányolása elhanyagoltatott, az ember értelmi müveltsége nem fejlesztetett, tőkék fölött nem rendelkezett az ország, hasznos szerszámok és gépek nem jöttek alkalmazásba, észszerü munkafelosztás nem fejlődött ki, a népesség nem szaporodott, az ipar sokáig a czéhrendszer békóiban vergődött, gyárak nem keletkeztek s az iparágak elmulasztották a gyári üzletet felvenni magukba, mert vas szivóssággal ragaszkodtak a régi hagyományokhoz, hogy a külföld annál inkább tulszárnyalhasson minden tekintetben.

Ha tehát a külső befolyásoknak, melyek a mai nemzetgazdasági állapotokra nagy hatással lehettek, nem épen csekély jelentőséget tulajdonithatunk is: mindazonáltal el kell azt is ismernünk, hogy az őstermelésre — mely pedig minden ország ipari fejlődésének alapja,—nem forditottunk kellő figyelmet; a birtokot nem szabályoztuk, az azt terhelő szolgalmakat nem szüntettük meg, földmivelésünk pedig olyan állapotban maradt, melynek aligha van párja a mivelt Nyugaton.

A termelés mindenütt abban az arányban fejlődik, a mint az észszerü szükségletek fejlődnek; a szükségletek szaporodása viszont a növekedő müveltségtől függ, és csak abban a mérvben emelkedik a fogyasztás is, a mint a müveltség terjed. Új tőkék hasznosságát csak az igazolja, ha új értékek előállitására fordittatnak. Ugyde, a productiv munka még nem talál tőkére, mert hát másként honnan magyarázható, hogy még a szegény Erdélyben is bizonyosan egy millio forintnál több hever gyümölcsözetlenül s pénzintézetek pénztáraiban?

A gyarapodó hitel jótékony hatása, és következményei a világért sem nyilvánulhatnak oly mérvben, mint a hogy oly könnyen gondolják, mert tulajdonképeni termelés nálunk nem is létezik.

De a termelés sem minden: a belfogyasztást is emelni kell vagyis más szavakkal új szükségleteket kell teremteni.

Ugyde, ha fenntartjuk a „három fordulós rendszert“, fenn a nomádok módjára folytatott legelő-rendszert; akkor bizony nem csodálkozhatunk, hogy a szükségletek szaporodásának még árnyékával sem találkozunk. 568,938 birtokos között több van 300 ezernél, kik nem egyebek nyájőrnél, még nem is földmivelők s annál kevésbbé marhatenyésztők. Az ifjuság iránt sem lehet valami nagy reményünk mindaddig, mig ez állapot tart; mert ha az iskolából kikerültek: fiu- és leánygyermekek egyaránt a legelőre üzetnek ki a marhákkal együtt, marhát őrizni. Nagyon kérdéses, ha vajon ezekről az állapotokról ott fenn, a központban, van e legalább sejtelmök?

Az egyes föltételek között, melyektől az emberi javak termelése függ, legelől kétségtelenül a természet áll s az első és leghatékonyabb elemet, melynek az emberi tevékenységet támogatnia kell, ama befolyás mellett is, melyet emberi szorgalom a javak előállitására és az emberi jóllét emelésére gyakorolhat, a földtalaj képezi az ő természeti kincseivel.

De hát mit ér az embernek minden kincse és a természet részéről rendelkezésére bocsátott minden tőke, ha nincs meg szellemi müveltsége, hogy azokat ki tudja zsákmányolni? Csakis ez a szellemi müveltség az, mely az embernek vagyonszerzésre, birtokra és ennek használatára irányzott törekvésébe értelmet, czélt és életet lehel.

A magyar államnak ez irányban nagy feladatokat kell megoldania: nemcsak az állam culturalis czéljait kell előmozditania, hanem a társadalmi békét is meg kell őriznie; s itt olyan akadályokkal kell megküzdenie, melyeket nálunk sokan ignorálnak.

Magyarországnak, mint államnak saját érdekében támogatnia kell az ország közgazdasági fejlődését; a marhapásztorokból legalább is földmivelőt és marhatenyésztőt kell nevelni; erre az átmenetre, a multból a modern kultura legprimitivebb kezdetéig, talán csak mégis érettek vagyunk már!

Vagy talán roppant fényesek viszonyaink, mikor — mint jelenben — az erdélyi részek 2.101.727 lakósa közül csak 37% foglalkozik őstermeléssel, iparral csakis 3·03 %, kereskedelemmel 0·47%, ellenben 49·96 % minden foglalkozás nélkül él?

S ez arány szinte természetes is: a népnevelés, különösen a román községekben roppantul el van hanyagolva, persze, mert a marhapásztoroknak is jobb dolga van, mint néptanitóknak. Nem is lesz a román tanitóképző-intézeteknek mindaddig czélja és áldásos hatása a népnevelésre, mig az iskolai oktatást a pásztorkodás megszakitja és követi, a néptanitóknak existentiája pedig a román községekben nem biztosittatik. De hát ki biztositsa: ez a szinte megoldhatatlan kérdés. 100 román népességü község között 90 bizonyosan nincs ma még abban a helyzetben, hogy egy néptanitót tisztességes fizetéssel láthasson el. Nem hiszszük, hogy valaki fáradságot vett volna magának, hogy a fölött gondolkozzék, ha vajon a tanitó nem lehetett volna egyszersmint községi jegyző is, s vajon ez nem lett volna megfelelőbb kisebb községeink korlátolt viszonyainak?

A fenn emlitett 568,938 birtokosból 335.507-nek nincs nagyobb birtoka 1—5 holdnál; e kisbirtokosoknak bizonyosan több mint fele román. Kérdjük már most: miből áll ezeknek a munkája, vagy — helyesebben — miből állhat az ma?

Vagy talán a székelység között kedvezőbb-e a helyzet?

Közöttük is csak a tagositás segélyével lehetne egy közép- és nagyobb birtoku földmivelő osztályt képezni, minek utána ez esetben — tagositás esetében — azok, kik egészen kicsiny birtokukban az őstermelést nem találnák többé gyümölcsőzőnek: más keresetforrás után néznének, sőt kellene nézniök; ellenben a megmaradt tehetősebb földmivelők aztán képesek lennének az őstermelést is előmozditni valamivel. Lehetséges-e ez ma? Bizonnyára nem!

A szerzés czéljából folytatott munkához való kedv és hajlam csak ugy ébredhet föl és erősödhetik, ha a kereset, a szerzés megjutalmazza a munkát. És épen a székely eléggé talentumos, hogy munkájával az ipar és müvészet terén sikert tudjon felmutatni. Ugyde, hiányzik a munkakedv, rendes, szabályos munkára pedig épen nem alkalmas még; a román pedig még kevésbbé.

És mit tesz a román, a ki valamit már tanult? Kivándorol: annak a 30,000 erdélyinek, a kik Romániában távol vannak, legalább a fele román, kik kivándorolnak azért, mert jövedelmezőbb keresetet találnak, még pedig nemcsak mint szolgák, hanem mint hivatalnokok a vasutaknál, mint tanitók és mint pénzintézeti hivatalnokok.

Államok, melyekben különféle nemzetiségek laknak, culturalis fejlődés tekintetében mindig hátrányban vannak; teljesen és egészen szabadon nem fejthetik ki a különböző nemzetiségek sajátlagos culturájokat. Tehát más anyagi előnyökkel kell őket compenzálni. És ezt mi megtehetjük.

Kedvező helyzetünknél fogva kezünkbe ragadhatjuk a nemzetközi forgalmat és csak akkor, ha az anyagi fejlődést biztositottuk: reménylhetjük, hogy egy olyan államegészet teremtünk, melyben a különböző állami czélokat egymással összhangba hozhatjuk.

Széchenyi István igen helyes áilamférfiui érzékről tett tanuságot, mikor ezt fölismerte, betátta; ő Magyarország közgazdasági fejlődésében találta fel azt a biztos alapot, melyre a magyar állam politikai jövőjét föl lehetend épiteni.

Csak fájdalom, ezt az igazságot legujabb időben nem igen tudták vagy akarták kellően méltányolni azok, kik a dolgok élén állottak; feledik, hogy anyagi felvirágzás néikül még csak álmodni sem lehet politikai jövőről.

Nagy szerencsétlenség reánk nézve, hogy a legszelidebben szólva: nem vagyunk nemzetgazdászok, hanem szinte kizárólag, vagy legalább is mindenek előtt politikusok.

Kicsinyeljük a kisebb közgazdasági kérdések fontosságát. Mintha elfelejtettük volna, hogy a kisebb problemák megoldása nélkül, a forgalmat nem fejthetjük ki elegendő mérvben. Általában nem forditottunk eddigelé elég figyelmet forgalmunk keleti irányára; innen volt az is, hogy az u. n. illetékes körökben egészen figyelmen kivül maradtak az erdélyi állapotok, — épen mintha unalmasnak találták volna azokkal foglalkozni. Országrészünket Magyarországra nézt tehernek tekintették, pedig hát épen a Királyhágóntuli részekre nézve Erdély nagy közgazdasági jelentőséggel bir.

Ma ismét uj phasisában állunk fejlődésünknek.

A suezi csatorna megnyitásának minden bizonynyal nagy jelentősége volt az európai kereskedelemre nézt. A mi viszonyainkra nézt azonban csak akkor lesz az előnyös, ha az európai vasuthálózat az Éjszaki- és Keleti-tengert a Feketetengerrel majdan közvetlen összeköttetésbe fogja hozni.

Ez az összeköttetés a brassó-ploiesti vasut kiépitése után tény lesz.

Persze ezzel még mind nem lesz teljes belső vasuthálózatunk is; mindazonáltal nagyjában és egészben véve el lesz érve a fő dolog s belső forgalmunktól fog aztán függni, hogy ne csak a már meglevő, hanem a netán jövőben épitendő vasutaink is jövedelmezőkké váljanak.

A fennebb emlitett két vonal kiépitésének befejeztével az európai kereskedelem régi utja Magyarországon (és Erdélyen) keresztül ismét megnyilnék ugyan, de nagyon csalódnék, a ki azt hinné, hogy már csupán

*) A magas ministerium, az erdélyrészi képviselők és lapunk olvasóinak különös figyelmébe ajánljuk e czikksorozatot. Az „erdélyi gazdasági egylet egyik tagja,“ kinek talán nem sértjük meg szerénységét, ha elárruljuk, hogy nem más, mint gr. Schweinitz Gyula úr, eddig is feltünést keltett az erdélyi részek közgazdasági viszonyairól közreadott dolgozataival, sőt közelebbről a közös hadügyminiszterium által Rettegen felállitandó ménesről hozott hirünkben tényleges eredményét is jelezhettük a tisztelt gróf irodalmi munkásságának; a fennebb megkezdett czikksorozat nem csak méltó helyet foglal el a gróf úr általunk közölt kitünő dolgozatai között, de anynyi uj adatot, oly sok czélszerü tervet és gondos tanulmány eredményét foglalja magában, hogy tulzás nelkül szólva, az erdélyrészek gazdasági viszonyairól aligha látott több ily munkálat napvilágot. Ismételten figyelmeztetjük tehát mindazokat, a kik hazarészünk jövője iránt érdeklődnek. Szerk.

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

DONNA GRAZIA.*)

Tanulmánykép a nápolyi népéletből.

Irta: MONNIER MÁRK.

Igen, igen fiam, nagyon jól emlékszem az egész dologra. A második köztársaság korszaka alatt történt; egy septemberi szép estalkonyon anyám parkjában, a fák közötti nagy tisztáson folyt le az egész.

Néhány barátom jött volt látogatóba s engem nagy felindulásban találtak, az épen az nap olvasott „Graziella“ czimü regény tartalma felett.

— Hamisan van irva az egész! — kiáltottam egész tüzzel s az ifjukor türelmetlen elbizakodottságával — hamisan, elejétől végig; ilyen nápolyi nők nem léteztek soha. Én magam is találkoztam már életemben egy Graziellával s elmondom nektek azonnal, hogy minő volt az. És ekkor nagy tüzzel beszéltem el jelenlétedben, az életembe szövődött regényes epizode-ot. Te akkor még csak kis iskolás fiu voltál, iskolai szünidőkre jöttél volt ki hozzánk; senki nem figyelt reád; de ugy látszik, te azért megfigyelted szavaimat s hallgattál reánk, mert még most is, huszonöt év elteltével is emlékezel, mint oráltam és hadonáztam kezeimmel, a nagy gesztenyefák alatti téren. Arra kérsz, hogy irjam le amaz akkor elbeszélt történetet s bocsássam sajtó alá; ez épen iróhoz illő tanács. Hanem mégis, hogy kedvedre tegyek, elküldöm neked a kéziratot hét kis füzetben, tégy a mit akarsz; itéld meg magad ha tudod-e valami hasznát venni.

De annyit előre is mondhatok, hogy valószinüleg csalódni fogsz várakozásodban. Nincs meg bennem többé ama fencsapongó érzelem, erély és lelkesedés, melylyel husz éves koromban birtam, heves vérem lecsillapult; az idő higgadtabbá s mások iránt elnézőbbé, igazságosabbá tett. Aztán igyekeztem mindent úgy irni le, a mint történt, az egészen semmi mást nem változtatva, két három névnél s ezek közt legelső sorban az enyémet. Ezenkivül az élet soha sem alakul eléggé mulatságosan, a közönségre nézve nem tartják elég érdekesnek, ha csak egyszerüen a puszta valót irjuk le nekik, annak mindig vannak unalmas oldalai is, [e részben megegyezik a természettel, a mely lefestve csak akkor válik valódi széppé, igazán „igazivá“, ha egy jeles müvész teszi reá kezét. Én, szerencsétlenségre, nem vagyok müvész. Ne keress tehát e lapok hasábjain mást, mint a minek tartalma látszani akar, nem beszély vagy elbeszélés ez, csupán egyszerü, igénytelen tanulmány, néhány a természet után vázolt alak s meglehetős sajátságos erkölcsök és szokások, melyek nem ritkán ki is kerülik az utazók figyelmét, ha azok csak úgy futólag tehették észleleteiket. Jó ezekből megőrizni néhány vonást, mert már az én időmben kezdtek halványulni s elmosódni a szinek. Mai napság már épen nincsenek többé lazzaronik.

I.

Fülöp Lajos ült a franczia trónon, II. Ferdinánd volt a nápolyi király s én Plants Viktor, magántitkára a nagykövetnek, kit Fülöp Lajos tartott II. Ferdinánd udvarában.

Nápoly volt mindég álmaim hona, s egyedül azért léptem mint mükedvelő a diplomatiai pályára, hogy a tengerpart narancs ligeteinek árnyában kereshessek szórakozást. Hivatalom oly kevés foglalkozással járó volt, mely nem merité ki szellemi képességemet; nem emlékezem, hogy ott létem alatt más valamit is dolgoztam volna, mint hogy lemásoltam egy, a kereskedelemről szóló értekezést. Esténként elmentem unatkozni, egy kávéházba, hol ezer meg ezer henye lakója a városnak, ölte az időt szivarozott, meg ivott egy csomó pohár vizet, miért aztán semmit sem fizetett.

A kávéház pinczérei nagyon meg voltak lepetve, s kissé unták is, ha valaki ki találta őket zavarni megszokott kényelmökből, s tölök egy pohár limonade-ot, vagy egy adag fagylaltot kért. Darabig töltve itt az időt, követtem az áradatot, s elmentem én is, elfoglalni álló helyemet Szt. Károly szinházban. Ott csaknem egész télen ugyanazon dalmüvet adták elő, ugyanazen közönseg előtt, s mindenkinek legkisebb gondja volt, figyelni a zenére. A földszinten, hova a társadalom minden osztályából jártak emberek nem tettünk mást, mint végig jártattuk látcsöveinket a páholysorokan, megbizonyosodni, a felől, ha ez meg amaz herczegnő, főherczegnő, grófnő márquisnő és igy tovább le egész a bankárnéig s még alább, ott vannak-é megszokott helyeiken, a mint azt bérleti sorrendjök hozza magával. Valami rendkivüli izgalomnak hire sem volt soha; az elfogadási termekben mindenki unatkozott, a nők vidékiek módjára a párisi divat szerónt szépen felcziczomázták magokat, a férfiak szépek voltak, de üres fejüek. A következő nyáron azonban változtattam életmódomon; foglalkozás nélküli hivatásom még mindig Nápolyban tartózkodván napjaimat másként rendeztem be: a reggeli és ebéd közti időt szántam alvásra, s éjeimet a tengeren töltöttem. Halásztam fáklyafénynél a „marinari“-kkal kik megtanitottak tájnyelvökön beszélni; néha aztán kioltva fáklyáinkat, bámultam a villany fényes barázdákat, melyeket bárkánk vont a sötét szinü vizfelületen. Hajnalban a Mengelline felőli parton kikötöttünk, s én kiszálva, gyalog mentem haza, s rendesen még nap feljötte előtt elértem szállásomat. A véletlen — vagy ha ugy tetszik, azon kis kozák érdemkereszt, melyet egy nap óta viseltem — ugy akarta, hogy egy szép reggelen, kora hajnalban, a mint éppen kiléptem a bárkából, előttem a parton, mintha utamat akarná elzárni, egy kis könnyü fedeles kocsit pillantsak meg, s annak belsejében két gyönyörü fekete szemet, merőn nézve a tengert. A szemek pillantása találkozott az enyémmel, s rögtöni tüz lobbant fel bennök: az arcz, melyet e tüz megvilágitott, olyan volt, mintha tüzes láva darabbá lett volna, müvészien vésve.

Lábaim a meglepetés miatt mintha földbe gyökereztek volna egyszerre hangos ostor pattogás hallatszott s a szépem eltünt szemeimi elöl.

A véletlen rendesen tudja mit tesz: nem csak hogy fogékonnyá tett a heves érzelmek befogadására hanem mindent meg is tett réá hogy elmém bő táplálóhot nyerjen a regényes gondolatokra.

E találkozásnak szükségképp fel kelle nagyon költeni kiváncsiságomat.

Ugyan ki lehetett e fiatal nő? miért kocsikázik ily kora reggel e vidéken, és azt miért teszi e kis könnyü szekérben? mely elé gyönyörü barbadissi paripák vannak fogva? (legelébb is a fogat különössége tünt volt szemembe.) miért éppen itt a mengellini parton, hól ily korán nem szokott járni semmiféle szekér?

Miért volt fejére fátyol boritva a helyett, hogy ama borzasztó kalapok egyikét viselte volna melyeket a divat Párizsból nem rég juttatott körünkbe? S végül e tekintet, ez elpirulás, e villám a szemekben s e hirtelen kigyult arcz?

(Folyt. kövt.)

*) Jegyzet. A „Revue des Deux Mondes“ után eredetiből.

Karczolatok.

konstantinápolyi naplómból.

I.

Nem hiszem, hogy léteznék széles e világon — tán az egy Nápolyon kivül — város, mely meglepőbb látványt nyujtana, s oly bűvös hatást gyakorolna az utazóra, mint a Bosporus, s ennek koronája az aranyszarv!

Hányszor vala már alkalmam, a természet eme remekének a legmerészebb képzelmet is felül muló nagyszerüsége felett elmerengni, s mégis mindannyiszor, ujabb meg ujabb a lelket mindinkább elragadó s egész valónkat lebilincselő bűbájt vélek e látványban felfedezni, melynek vavázskőréből kibontakozni nem birunk; — s melynek reánk tett benyomását még a legjobb uti-tárcza irók is csak halványan képesek vissza adni!

Egy olasz közmondás azt tartja:

„Nápolyt látni, s azután — meghalni!“

Én pedig, ha török volnék, azt mondanám:

„A Bosporust látni, s azután. . . birtokában élni;

„vagy annak védelménél — ha Allah is ugy akarja! — . . . meghalni!!“

— — — — — — — — — —

Hajónkat, alig vete az horgonyt, azonnal a kajikok (csolnakok) egész tábora veszi körül; melyek nagyobbára két-két hajós által kormányoztatva, a legmerészebb versenyre kelnek, hogy a leresztendő hágcsó közelébe férkőzve, maguknak legalább egy-egy utast foghassanak. — A hajóhágcsó még jóformán le sem bocsájtatott, s már is telve van a hajó fedélzet útast hajhászó kajikdzsikkal, kik a hajóról itt-ott lecsüngő köteleken vagy pláne csáklyájuk segélyével, a matrózok szitkozodásait számba sem véve, macska módjára végzik már megszokott tornagyakorlataikat, s a kezünkben tartott bőröndöt, vállainkra vetett plaidet, vagy egyéb podgyászunkat, erőszaknak is meg-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

ezáltal segitettünk lesz stagnáló forgalmunkon.

Eladók és vásárlók csak ott jönnek össze örömest, a hol mindegyikök a legkönynyebben és a legbiztosabban a legnagyobb haszonra tehet szert: az eladó áruinak legelőnyösb kelete, vásárló pedig a lehető legolcsóbb és legkönnyebb bevásárlás által.

A Kelettel való vasuti egyenes összeköttetés kétségtelenül előnyünkre fog szolgálni; de veszélyeket is hozhat magával, még pedig igen komoly veszélyeket, melyek különösen annyira hátramaradt kisiparunkat fogják fenyegetni. Az idegen még hamarább s még könnyebben fog piaczot találni áruinak; a behozatal tehát valószinüleg inkább emelkedni, mintsem csökkenni fog, minek utána a viziut Brailáig nyitva fog állani s onnan aztán egészen mihozzánk a vasuti összeköttetés következtében a szállitási költségek is le fognak szállani.

Előnyöket tehát csak ugy huzhatni az uj helyzetből, ha az őstermelést emelni s azokból a bilincsekből, melyek között most sinylik, ki fogjuk szabaditni s másfelől ha ezáltal egy életképes ipart lehetővé teendünk.

— **Mégis csak van valami benne.** Sennyey báró Prágában járt és az ottani feudálisokkal értekezett. Ezt jelentette több távirat. E hirhez a „N. fr. Presse“ a következő megjegyzést csatolja: „Az értekezést nem kell nagyon komolyan venni. Sennyey Waldstein gróf temetésére utazott Prágába, a ki rokona volt. Hogy ez alkalommal a cseh főnemességgel találkozott — az valószinü, hanem ebből még nem következik, hogy a magyar „conservativók“ a cseh „történelmi párttal“ összeesküdnének. Sennyey politikai nézetei Lobkowitz és Clam-Martinicz nézeteitől meglehetősen különböznek és hogy az utóbbi időben politikai madárijesztőnek rántották elő, makranczos alkotmányhivek megrémitésére — az egyátalán nem az ő hibája.“

Oh mennyei ártatlanság!

— **A képviselőház** igazságügyi bizottsága folyó hó 11-ki ülésében folytatta a büntető-törvénykönyv részletes tárgyalását.

A 321. §. Pauler előadó inditványára következőleg szövegeztetett: „A közhivatalnok, ügyvéd, közjegyző, gyógyszerész, szülésznő, orvos, ki a reá hivatalánál, állásánál vagy foglalkozásánál fogva bizott s valamely család vagy személy jó hirnevét veszélyeztető titkot alapos ok nélkül másnak felfedez, vétséget követ el.“

A 218. §-nál büntett helyett vétségnek mondatott ki az, ha valaki a lakó vagy a lakással rendelkező beleegyezése nélkül „cselszövénynyel“ hatol be másnak lakába.

A lopás fogalma hosszabb vita után, eként állapittatott meg: „A ki idegen ingó dolgot másnak birtokából, vagy birlalatából annak beleegyezése nélkül s azon czélból vesz el, hogy azt eltulajdonitsa, lopást követ el.“

— **A szabadelvü párt** e hó 11-én este értekezletet tartott, melyen Tisza miniszterelnök tudatta, hogy a kormány hajlandó az országgyülés második ülésszakát még e hó folytán berekeszteni, s a harmadik ülésszakot azonnal megnyitni. Ennek elérése czéljából a bagatellügyekre vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása most mellöztessék, s a még teljesen el nem intézett törvényjavaslatok tárgyaltassanak. Rövid vitatkozás után, melyben Zsedényi Eduárd is részt vett, a miniszterelnök javaslata a párt által elfogadtatott. A második ülésszak berekesztésének napja, minthogy még több tárgy van elintézni való, nem állapittatott meg.

A keleti kérdés.

A párisi szerződés és Ignatieff.

Ignatieff Párisba érkeztével ismételve foglalkoztatja a köröket az 1856-iki szerződés.

Hogy az orosz kormány az 1856-iki párisi szerződést tarthatlannak tekinti és annak fölbontását ohajtja, azt tudtára adta már az egész világnak, azért hogy ez ohaját ismét nyilvánitsa, nincs külön küldöttre szüksége, a ki különben ezen véleménynek jegyzőkönyvileg is kifejezést adott.

Az is magától értetődik, hogy az orosz küldött minden eszközt fel fog használni, hogy a szerződés felbontásának propagandát csináljon. Ezen okmány megsemmitése képezi már évek óta egyedüli czélját Oroszországnak. Föltehető azonban, hogy se Angolország, se Ausztria-Magyarország nem fognak eltérni azon politikától, melyet érdekük szab ki. Francziaországnak ugyan nincs érdekében, hogy egyik vagy másik irányban nyilatkozzék, de nem látszik valószinünek, hogy franczia miniszter legyen az, a ki eltépi azt az okmányt, melyért franczia fegyver harczolt és franczia vér vásárolta meg.

Francziaországban tehát nincs sok keresni valója Ignatieffnek, noha Decazes melegen pártol minden javaslatot, mely reményt nyujt a keleti ügy minél előbbi elintézésére.

A külpolitikai helyzetben nem is Francziaország, hanem Anglia magatartása bir fontossággal.

Az a kérdés, milyen magatartást fog követni Angolország Ignatieff küldetésével szemben?

Mindinkább valószinüvé kezd válni, hogy az angol cabinet nem igen lesz hajlandó Oroszország uj és javitott jegyzőkönyvi javaslatát elfogadni.

Savfet pasa Musuros pasához intézett sürgönyében a reformok egy egész sorozatával áll elő, melyek javarészben magukba foglalják a conferentia reform-javaslatát. Föltehető tehát, hogy e sürgöny nem a véletlen játékából esik össze Ignatieff küldetésével.

E tényre is hivatkozhatik az angol cabinet midőn azt állitja, hogy Európának már nincs mit követelnie.

Bécsben nem igen ellenzenék a jegyzőkönyvi javaslatot, csak hogy az nem fog Bécsig jutni, a mennyiben t. i. egy európai okmányról levén szó, a melyet ha egy hatalom, előre láthatólag Anglia visszautasit, a többi hatalomnak könnyü alkalom nyilik a jó példát követni.

Ez ujabb javaslatával csak egy czélt érhet el Oroszország és ez abból áll, hogy időt nyerhet, a mennyit akar, mert a cabinetek eszmecseréje hónapokat is igénybe vehet. Hisz Ignatieff küldetésének ideje nem kevesebb mint hat hétre lett megállapitva, a mi nem zárja ki, hogy másik hat héttel meghosszabbittassék.

A török-montenegrói alkudozások.

A török-montenegrói béke-alkudozásokra nézve Bécsből a következőket irják: A porta és Montenegró közti alkudozások ujólag meghiusultak. A főnehézséget Nikita követelései okozták: a niksici vár, a spizzai kikötő s a skutárii tón levő sziget átengedése iránt. Azt is mondják, hogy Angolország hajlandó lenne, e követelésekről való lemondás esetében, a porta nevében Montenegrónak 100,000 font sterlinget ajánlani, mely összeg egy bizonyos idő alatt részletekben lenne lefizetendő. Mindazonáltal diplomatiai körökben a török-montenegrói béke-alkudozásokat nem tekintik meghiusultnak.

Török hir.

Konstantinápolyi hir szerint az oroszok már legközelebb benyomulnak Romániába, a mi azonban korántsem a harcz tényleges megkezdését jelentené, hanem egyszerüen csak demonstratió akarna lenni; épen ezért a bevonuló orosz csapat jelentéktelen lesz.

Török készülődések.

Serajewoból a harczi készülődésekre irják: Nazif pasa Trawnik és Banjaluka kerületeiben elrendelte a gabonabevásárlást, mivel a hadseregnek arra szüksége van. Banjalukát sánczokkal veszik körül. Bertschha, Oraschja és Schamatz erődितésekkel láttatnak el. A keresztény lakók 14-től 60 évesekig sánczi munkákra alkalmaztatnak. A törökök kegyetlenkedéseiről minden felől panaszok érkeznek, Mahmud Muftik mult hó 20-án Savanovics Pejo keresztségnek jobb kezét levágatta. Hasonló esetek több helyt is fordultak elő.

Lucam leleplezései.

Lucam ur a banküguyben jelentést készitett bankdirektorok számára, melyből mi is idézünk egyetmást.

Ebben a jelentésben Lucam ur a többi közt előadja, hogy a bankalkormányzók kinevezése nyilt kérdés. Elmondja, hogy a bank eredeti tervezetében az alkormányzók, a központi bankválasztmány által lettek volna választandók, de a magyar kormány ismételve kivánta, hogy az alkormányzók az illető pénzügyminiszterek előterjesztésére, a korona által neveztessenek ki. Az osztrák bank képviselői azonban mindannyiszor kijelentették, hogy ezen követelés teljesitésébe nem egyezhetnek bele, mert ez alterálná a bank önállóságát és kitenné a kormányi befolyásnak. Az osztrák kormány tagjai — ugymond Lucam ur jelentésében — föltótlenül helyeselték a bank képviselőinek ezen felfogását. A folyó évi febr. 14- és 15-én tartott értekezleteken, melyeken részint az eddig elért megállapodások szövegeztettek, részint konstatáltattak a nyilt kérdések, az alkormányzókról nem történt semmi emlités, ugy hogy a bank képviselői e kérdést elejtettnek tekinthették.

A márczius 2-án tartott értekezleten azonban a nemzeti bank képviselőinek értésül adatott, hogy a két kormány egymás közt, az alkormányzók kinevezésére és a központi bankválasztmány összeállitására nézve megállapodásra jutott, és czen megállapodások irásban, szövegezve, átadattak a bank képviselőinek. És itt közli Lucam a megállapodásokat a bankválasztmány összeállitására nézve.

Az alkormányzók kinevezésére nézve Lucam ur azt mondja, hogy abba a bank soha bele nem egyezhetne.

A 80 milliós bankadósságról Lucam ur jelentésében a következőket mondja: A főkérdésre vonatkozólag, hogy t. i. Magyarország van-e kötelezve a 80 milliós bankadósságban, a két miniszterium abban állapodott meg, hogy a képviselőtestületek elé javaslat fog terjesztetni az iránt, hogy e kérdés a delegatiók által döntessék el, mi ha nem sikerülne, választottbiróság itéletére bizassék. Egyszersmind az is elhatároztatott, hogy a képviselőtestületek elé terjesztendő törvényjavaslatokban megjegyzendő, hogy a kérdés eldöntése a bank-törvény szentesitését követő két hónap alatt mindenesetre megoldandó lesz. A bank képviselői kijelenték, hogy az uj statutumokat és az ismert pontozatokat a bank közgyülése végérvényesen addig el nem fogadja, mig az ezekre vonatkozó törvény a legfelsőbb szentesitést meg nem nyeri. Ami a 80 milliós kölcsönre vonatkozó további megállapodásokat illeti, a két kormány kikötötte a kölcsön eddig törvény által biztositott kamatozásának felhagyását, vagyis hogy e kölcsön az uj privilegium tartama alatt kamatnélküli legyen. Az osztrák kormány azonkivül azt is kikötötte, hogy az osztrák nemzeti bank kötelezte magát ama 340,543 frt 84.5 krnak a kifizetésére, melyet az 1863-iki egyezség 4. §. az 1868-iki osztalék kiegészitésére hiztositott. Továbbá mind a két kormány közösen részt kiván a banktársaság nyereményéből, vagyis a 6%-os osztalékot meghaladó nyereménynek a felét, és mind a két kormány beleegyezését adta abba, hogy az ekép részökre eső nyeremény a 80 milliós adósságból leirassék. Arra az esetre pedig, ha a végeldöntés az lenne, hogy a 80 milliós adósság Magyarországot nem terheli, elhatároztatott, hogy az emlitett nyereményből Magyarország részére 30% készpénzben lesz kifizetendő. Ezen megállapodásokra vonatkozólag a banknak komoly aggodalmai vannak.

A dotatio kérdésére vonatkozólag Lucam ur jelentése szerint, az a megállapodás jött létre, hogy a budapesti igazgatóság leszámitolási és kölcsön-üzletre 50 milliót fog kapni, mely összegre az osztrák banktelepek igényt nem tarthatnak. Az esetre, ha nagyobb hitelszükséglet találna beállani, a budapesti igazgatóságnak jogában fog állani a banktársaság által közös rendelkezésre fentartott általános tartalékalapból az ötven milliót meghaladó összeget is igénybe venni; mindazáltal azzal a megszoritással, hogy tartozik azt a központi választmány által meghatározott határidő alatt ismét a tartalékalapba visszafizetni.

A Magyarországon felállitandó bankfiókokra nézve, tudatja Lucam ur jelentése, hogy 1878. évben négy, a rákövetkező 1879. évben három uj bankfiók felállitása határoztatott el s ezeken kivül biztositva lett a későbbi évekre még három más fiók felállithatáaa.

A dotatió és a bankfiókokra vonatkozó megállapodásokra nézve, Lucam a bank képviselőinek hozzájárulását jelenti ki.

BELFÖLD.

Gyulafehérvár, 1877. marcz. hó 11-én

(Nyilvános számadás.)

A gyulafehérvári izrael iskola könyvtár beszerzése czéljából rendezett, és f. é. marczius hó 3-án a magy. korona nagy termében megtartatott jelmez bál alkalmával bejött 217 frt 70 kr és 1 napoleond'or mely összegből levonva a kiadásokat 127 frt 40 kr, maradt tiszta jövedelem 90 frt 30 kr és 1 napoleond'or, a beszerzendő könyvtár javára.

Felülfizettek: városunkban köztiszteletben álló jószivüsége,ét jótékonyságával alönyösen ismert derék polgárunk Jakabfy Albert ur 2 frt és egy napoleond'or. Továbbá ő nagyméltóságu Fogarassy Mihály erdélyi püspök ur 2 frt, Mendel Mózes 3 frt, ügyvéd Roth Keresztély 1 frt, Fuchs Dávid 2 fét, Baruch Albert 1 frt 50 kr, dr. B. Nothar isk. széki elnök 1 frt 50 kr, Reisz Nathan 1 frt, Bergai József 1 frt, Mendel Manó 1 frt, méltóságos Barcs Ferencz, kanonok 1 50 kr, özvegy Baruch Nina 1 frt, Laborda József 1 frt. Holzstein Semu 50 kr, Jonás Adolf junior 1 frt, Kohn Elias 1 frt, nagys. Gáspár János kir. tanácsos és tanfelügyelő ur 2 frt, Jonás Adolf senior 50 kr, Körner József 50 kr, Schreiber Jakab 50 kr, Fürst Dávid 50 kr.

Lehetetlen mellőzni tudósitásomban Prokopp Sebestyén vendéglős ur e nemeskeblü és emberbaráti szeretetéről tanuskodó tettét, miszerint a kitüzött czél eléréséhez ez által nagy mérvben hozzá járult hogy a tánczermet a világitással együtt ingyen a rendezőknek átengedte.

Fogadják e nemes keblü adakozók mint szintén nevezett vendéglős ur is, iskolánk nevében forró köszönetünket.

Frichtanger Herman.
főelemi tanitó.

Jogi rovat.

Semmitőszéki döntvények.

1687.877. „Tekintve, hogy a váltóügyekben követeneő eljárás szabályozása tárgyában 1876. nov. 30-án kiadott igazs. miniszteri rendelet 90. §. álial a kirl semmitőszék hatásköre váltóvégrehajtási ügyeknél azon esetre is, ha a végrehajtás csak ingó vagyonra vezettetik, — kiterjesztetett, s ekkint annak életbelépte folytán ez irányban a váltóbiróságok a semmitőszék fölebbviteli illetékessége alá helyeztettek.“

„tekintve továbbá, hogy általános jogi elv: miként a fellebbviteli biróságok illetékességének változtatása esetében az erre vonatkovó szabályuk hatálybeléptük után, — a mennyiben azonban határozottan nincs téve kivétel — az elintézés alá jövő esetekben, azok keletkezete, — és alsó biróságí elintézésnek idejére való tekintet nélkül, egyaránt alkalmazandók;“

---

járó szolgálatkészségükkel hatalmukban ejtvén, azt a hajóhágcsót teljesen mellőzve, a legbámulatra méltóbb ügyességgel eskamotirozzák, alant lavirozó társuk segélyével, ingadozó járművökbe.

Uti podgyászunk ily módon történt lábra kelte után mi sem természetesebb, mint hogy akarva nem akarva, magunk is kénytelenek valánk a vendégszerető kajikdzsi udvarias felhivásának engedni, s öt, de nem a podgyászunk által megtett úton, hanem szépen, annak rendje és módja szerint, az utasok használatára készen tartott hágcsó segélyével, az alant váró kajikba követni.

A csonakokban helyet foglalván, körülbelöl következő párbeszéd szokott (török, görög vagy olasz, sőt néha még angol nyelven is) a kajikdzsi és az utas között fejlődni:

Kaj: Hol óhajt ön partra szállani, uram?“

Ut: „Galatán; de mindenekelőtt azt óhajtanám tudni, hogy mit fogok partra szállittatásomért fizetni?“

Kaj: — ravasz mosolylyal — „Megbocsásson uram! de — — nekem mindenek előtt azt kell tudnom, ha van e önnek útlevele, vagy a nélkül jött?“

Ut: — nem kis meglepetéssel — „Mi köze önnek utlevelemhez; s minő befolyással lehet az — a szállitási dij meghatározására!?“

Kaj: — büszke öntudattal — „Nagyon is sok, uram! mert ha önnek utlevele van, az esetben utunk is rövid leend; s mindjárt itt szemben, a Lloyd-társulat ügynöksége előtt fogjuk őnt partra tenni; s ezen utért mindössze is csak 15 piaszternyi potomságot fog ön nekünk fizetni; (a körülbelöl 100—120 ölnyi utért nem többet, csak — egy ezüst forintot) ha pedig önnel utlevele nincs, — akkor, a rendőrség figyelmének kikerülése végett, hosszabb, legalább egy félórai utat kell tennünk, melyér töntől csak is 50 piasztert követelünk!“

Szerencsémre, utlevelem rendben lévén, a rövidebb utat választhatám; s a kajikdzsik szemtelenséggel határos élelmességét, kik minden utazóban: egy-egy dús gazdag angol lordot vélnek felfodezni már kellőleg ismerve, partra szálltamkor, a szállitási dij fejében követelt 15 piasztert minden szóváltást vagy alkudozást mellőzve, 6-ra redukáltam; meghatározott fellépésem fanyar mosolylyal fogadtaték ugyan — udvarias kajikdzsim által, de mindamellett nem gátolá őt, hogy szolgálatait a jövőre is a legszivesebben felajánlja.

Podgyászunkat, bérkocsik hiányában, egy hamálnak (teherhordó) kézbesitve, lépteinket a város belseje felé irányozzuk; s a mig Galata szük utczáin előre hatolva igyekeznénk rendes szálló helyünket eme városrész egyik elsőrendü, de a keleties piszkot és rendetlenséget minden zugából előnkbe tároó vendéglőjében, vagy a perai, valódi luxussal s az europai igényeknek minden tekintetben megfelelő — de meglehetősen borsos — hotelek egyikében felkeresni, — addig, kétségenkivül, elég alkalmunk nyilik, hogy a Bosporus által nyujtott gyönyörü látvány utóhatásának bűvköréből kibontakozván, párhuzamot vonjunk: a hajó fedélzetéről látottak nagyszerüsége, és a török főváros eme legélénkebb s a világ-kereskedelmet képviselő részének igen is köznapias, vagy helyesebben: mocsokkal vegyes orientalis rendetlensége között!.

* * *

A társadalmi ellentétek egy világvárosban, mindenesetre, nagyobb mérvben vannak képviselve, mint egy kisebb jelentőségü vagy tán másodrendü városban; s ugyanezért épen nem is csodálkozhatunk, ha egy oly városban, mely egy milliót meghaladó lakosságán felül, évenként még százezerekre menő idegennek is nyujt hajlékot, kérdéses ellentéteknek igen gyakran a legmeglepőbb példányaival találkozunk.

Konstantinápolyt, a kontinensen levő bármely más fővárosnak e tekintetben is bizvást melléje állithatjuk; s bajosan hinnök, hogy emlitett ellentéteket: Páris, Berlin, Bécs, vagy tán még London is kirivóbb fokozatokban birná elénk állitani, mint a török főváros; s épen ez okból méltán elmondhatnók, hogy Konstantinápoly: a társadalmi ellentétek nemzetközi kiállitásának állandó és főszékhelyel

Ha a galatai hidfőtől megindulva, sikerül a méhrajként velünk szemben a hid felé törekedő néptömeg árján keresztül hatolnunk, csakhamar egy, a tramway sinei által átszelt kis hosszukás téren találjuk magunkat, melyen a kiállottt küzdelmek fáradalmai után jól esik kissé megpihennünk, illetőleg lélekzethez jutnunk.

E téren, ha körültekintünk (mit, mindenesetre, tanácsos el nem mulasztani, más különben az elgázoltatás vagy fellöketés veszélye bennünket is előbb vagy utóbb, de okvetlenül utol fogna érni!) mindenekelőtt a mérsékelt „galopp“-ban felénk közeledő tramway (lóvonatu vasút) elől fogjuk magunkat illendő távolságban biztositani; nehogy mi is ugy járjunk, mint egy bizonyos drezdai német ismerősöm, ki bár a konstantinápolyi szokásokat teljesen ismerni vélé a rekedt kürtölés, orditozás, és végre saját két szeme daczára sem vevé észre a feléje örült sebességgel közeledő tramwayt; s mikint ő állitja: az orientális szokások sajátsága feletti elmerengéséből (tán helyesebben bámészkodásából,) hallatlan, vérlázitó valóságra kell ébrednie, a midőn ugyanis a kérdéses sinek között s közvetlen a tramwayba fogott lovak előtt az apostolok lovain vágtató nyargencz öt (német landwehr százados és szabad kőmives létére!) vékony vesszőcskéjével fültövön legyinté, mely nem épen udvarias, de orientalis fogalmak szerint elkerülhetlen figyelmeztetés után, még maradt az illetőnek annyi ideje, hogy egy merész szökés által, — mely műtét kivitelénél szintén egy kis „pech“-je volt a százados úrnak, a mennyiben ugyanis czipőjének sarka egy, bódéja előtt ácsorgó dinnye-áruló suhancz tyúkszemével jövén nagyon is közeli érintkezésbe, az öt, fájdalom okozta első fölhevülésének engedve, egyenesen sárgadinnyéi közé löké, — sikerült a több mint bizonyos életveszélytől megmenekülnie! S e szerint az illetőnek, a kis ijedtséget leszámitva, egyéb baja nem történt, mint hogy világos szinü pantallonján a tulérett sárgadinnyék szép sárgászöld foltokat hagyának emlékbe, s hogy továbbá az árusnak a tönkre tett dinnyékért kártalanitás fejében még 2 vagy 3 piasztert kelle fizetnie!

Mielőtt azonban emlitett térről távoznánk, használjuk fel az alkalmat az épen megérkezett tramway-coupéba egy futó pillantást vetni, mely néhány arabs tiszt intézésére megállva, közvetlen előttünk foglala állást. Ezen coupék itt is, mint minden más európai városokban, két osztályból állanak, melyek egyikében vagy is a tágasabban a férfiak foglalnak helyet, mig a másik kizárólag csak hölgyek számára van fentartva.

Ez igénytelen soroknak, Törökországot illetőleg az ottani viszonyokat csupán leirásokból ismerő olvasoi felette csalódnának, azt hivén, hogy a török nők még ma is, a háremi rendszabályok zsarnoki járma alatt senyvedve, a külvilágtól teljesen elszigetelten s ceupán a férjeket és rabszolgaőket látva, s ezektől láttatva, élik le örömtelen napjaikat; s igy, természetesen, a tramway használatának élvezésétől is teljesen meglennének fosztva!

Az ördög valóban nem mindig olyan fekete, mint azt festeni szeretik; s ugyanezért nem is lehet csodálnunk, ha a kor és civilizáció követelményeivel, legujabb időkben, még az ó-török nehézkesség sem birván sikerrel daczolni, ma már Törökországban, de nevezetesen Konstantinápolyban a musulmánok még a női emancipácionak is, természetesen nem amerikai értelemben véve, hanem csupán kivételes tekintetekben, tért engedének; mely tárgyra leend még alkalmunk — kissé később — visszatérni.

Alig van reggeli 9 óra s a tramvaynak hölgyek számára berendezett osztálya már is telve van a zsufolásig részint dolgaik után siető, részint pedig az otthon unalma elől menekülni óhajtó keresztény és török nőkkel; mely utóbbiak, különösen ha ifjak, a próféta által hozott szigoru rendszabályokkal épenséggel nem tartják összeütközőnek, ha a tramway mellett elhaladó keresztény férfi világot a kocsi leeresztett ablakain keresztül egy-egy, félig epedő, félig kihivó tekintettel — boldogithatják. — S mig az ifjuság ily módon igyekeznék a hosszadalmas ut egyhanguságán kifogni, addig az éltesebbek (a tán vallásosabbak!?) a szomszédnőikkel folytatott társalgás élvezete által — kárpotolják magukat.

Engedje meg a tek. szerkesztő ur, s a nyájas olvasó, (bár attól tartok, hogy becses türelmükkel — már eddig is visszaéltem) hogy a konstantinápolyi közuti vaspályára — illetőleg a már előnyösen ismertetett, s az „apostolok lovain vágtató nyargonrcza“ vonatkozólag, felvilágositásul még néhány megjegyzést tehessek.

Ezen fél meztelen egyének feladata, valóban sokkal fontosabb, mintsem azt egyelőre képzelhetnők; s a fentebb előadett s még számtalan, ehez hasonló példák eléggé igazolják, hogy a galatai és stambuli szük utczákban a járdától több helyeken alig egy lépésnyi távolságra haladó tramway által okozhatandott gyakori szerencsétlenségek elkerülése, csupán eme fantasztikus külsejü alakoknak tulajdonitható; kiknek egyedüli teendőjük: folytonosan és közvetlenül a lovak előtt nyargalni, hogy a netán vigyázatlanságból a sinek mentén vagy azok közvetlen közelében ténfergő egyéneket, a veszély elől még ideje korán eltávolithassak. Öltözetük csupán a annyiben nevezhető egyenruhának, mennyiben: mindannyian mezetlen lábak és lábszárakkal végzik, naponként legalább 10—12-szer nem épen kellemes szórakozást nyujtó pályafutásukat; a ruházat egyéb nemeire nézve teljes szabadságukban állván: vörös, kék, vagy zöld mellényt hordani, s a fejükön levő fez körül fehér avagy szines turbánt alkalmazni.

Egy ily nyargoncznak, a 12 órai napi szolgálattét mellett melynél természetesen felváltva működnek — minden 24 órában legkevesebb 6 órát kell futnia, mely mütétért -- mindössze is csak 10—12 piaszternyi (67—80 kr) napidijban részesül.

— — — — — — — — — —

Szomoródi.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

„ingókra vezetett váltó végrehajtási ügyekben a budapesti kereskednlmi s váltótörvényszék, s a feloszlatott örvidéki egyik járásbiróság között 1877. év előtt fölmerült illetőségi összeütközés elintézésére a gerrend 50. §. értelmében a m. kir. semmitőszék van hivatva.“ (Teljes tanácsülésből.)

581.877. A kereskedelmi ügyletből származtatott kereset a járásbirósághoz, mint kereskedelmi biróságnoz intéztetvép, illetéktelensége ki nem mondható, ha kereskedelmi illetékessége helyt nem foghat is, midőn az egyes birói hatáskör tekintetéből polgári birói minőségben illetékesnek tekintendő.

IRODALOM és MŰVÉSZET.

PETŐFI-TÁRSASÁG.

Budapest, márcz. 11.

Első felolvasó Aigner (Abafi) Lajos volt. Mikes leveleiről beszélt hosszan, szépen, figyelmet lekötve. Nem a megjelent két kötet levél képezte szellemes és beható tanulmányának tárgyát, hanem azok közül nehány, melyeket a „hüség számőzöttje uraöccséhez“ irt. Két érdekes apróságot megemlitünk a zamatos levelekből. Mahomed hivei csak a harmadik égbe helyezik Krisztust. Miért? Mert midőn a menybe ment, egy földi dolog maradt köntösében, tudni illik egy gembostü. (Arról megfeledkezett Mahomed ur, hogy a köntös sem valami menybeli dolog.) Mahomed Allahtól hatvan napi böjtöt kért hivei számára. A próféta találkozván Krisztussal elmondta neki, hogy mi járatban volt. Az Üdvözitő azt válaszolta neki, hogy a 60 nap sok. Ő csak 40 napot rendelt követőinek — s azt is vajmi kevesen tartják meg. Erre Mahomed ismét megjelent Allahnál, s harmincz napra kérte szállitani a böjtöt; s Allah beleegyezett.

Az érdekes felolvasás után Paulay Ede ült a felolvasó asztalhoz, s azzal a praecisióval, a mit a conservatorium jeles tanárától megvárhattunk, szavalta el Ecsedi Kovács Gyula „Anyám levele“ czimü költeményét. A költemény hangulatteljes. Ama szerencsétlenség, mely a szerzőt gyönyörü kis leányával érte (égési sebeket szenvedett), s azon további baj, hogy e miatt a szerző nejét is betegség sujtotta — elegiává olvadott az apa és férj lelkében; a káromlás és kétségbeesés lélekperzselő dühe vesz rajta erőt — de jő anyja levele, mely a feszületre, a hitre oktatja a férfit, mint oktatta a gyermeket s a költő kibékül a sorssal. Hisz, remél, szeret.

Az éljenzés elgyürüzése után Vértesi Arnold tag lépett az emelvényre. Az „Apostol“ czimü rajzot olvasta fel.

Egy „irót“ festett Vértesi, a kit mindenki ismer a fővárosban. Egy kicsi, sovány fekete embert, aki a szép „apostola“ akart lenni. Megalapitá a „Testvériség“ czimü lapot. Elmondja szerző, ez ember belső külső világát csaknem a jelenig; s elmondja oly mesterileg, oly hü ecsetelléssel, hogy megrázott mindenkit. Nincs terünk a rajzot nagy vonásokban sem elmondani; annyi azonban bizonyos, hogy sikerült. Legjobban sikerültek -- mint Vértesinek mindig — a sötét szinek.

Élénk tetszés követte a szerző felolvasását.

Bármily érdekesek voltak a lejárt számok, mindenki érdekkel várta Komócsy József felolvasását, ki — mellesleg szólva — a társaság rövid élete alatt „a legkitünőbb felolvasó“ a „társaság speakerje“ nevet vivta ki. Szatirát olvasott fel „Divatképek“ czimmel. A satira Komócsy Józsefnek hatalmas eleme. Ontotta is a „Divatképek“-ben pazarul. Ez uj költemény méltán sorakozik a „Nyeglék“mellé.

A férfi üres divatbábokat, a női divatbabákat, ostorozta. Szikrázik az élcztől, pattog a humortól, s villog a satirától az egész költemény. Andor ur és Kata urhölgy két alak, milyennel sürüen találkozhatni. Manchette, fodrozott haj; — rizspor állhaj stb., mikről rájuk is ismerhetni. De nem elemezzük a nagy tetszést joggal aratott költeményt, mert a satira csak közvetlenül hat.

Az ülést—melyen Északi Károly elnököltzárt ülés követte.

A „KELET“ magán-táviratai

Feladatott **Budapesten** márcz. 13. d. e. 11 ó. — p.
Érkezett Kolozsvárra márcz. 13. d. e. 11 ó. 30 p.

Az országgyülés második ülésszaka a hét végén bezáratik, a harmadik azonnal kezdetét veszi. A delegatió csak őszszel ül össze.

Suwaloff Londonba vitte az orosz jegyzőkönyvtervezetet, Németország és monarchiánk valószinüleg pártolják. Anglia haboz. A jegyzőkönyv nem foglal magában végrehajtasi elausulát.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1877. márc. 11.

— **Ditróiné E. M.** asszonyról közönségünk kedvenczéről, a mindig kitünőleg értesült „Ébredés“ tegnapi számában azt ujságolja, hogy mind Ditróiné asszony, mind Ditrói ur megválnak szinházunktól. Ezzel szemben a legilletékesebb forrásból meritett értesülésünk alapján ki kell jelentenünk, hogy az „Ébredés“ e hirlelése teljesen valótlan, miután Ditróiné asszony s férje épen tegnap ujitották meg szerződésüket az igazgatósággal, tehát szó sincs róla, hogy megváljanak szinházunktól.

— **Br. Bánffy Rakhelt**, n. br. Bánffy Jánosnak, az erdélyi gazdasági egylet egykori tevékeny tagjának — ki gazdasági irodalmunkban is jó nevet szerzett magának — szép leányát a napokban jegyezte el gr. Wass Béla.

— **Az ujoncz-állitás** ma kezdődik a város részéről a tanácsháznál. Lesz sirás-rivás és elkeseredés a besorozandó ujonsült harczfiak és elszakadó Dulcineáik részéről.

— (Beküldetett). A **„Magyar Polgár“** nyilas Jónása által irt, s ama lapban szinházi critica czég alatt megjelenő nyiltöltelékek annyira magukon hordják a személyeskedés és részrehajlás bélyegét, hogy csakugyan már-már nevetségessé válnának, ha egyszersmind sértők és igazságtalanok nem lennének, ugy a közönség tiszta és józan itéleteivel, mint az illető szinészek érdemeivel szemben. Fölszólalásunkat főleg azon mérgezett vesszők provokálták, melyek a „M. P.“ e hó 9-i számában Kassai ellen lövetnek kioly czélból, hogy a közönség iránti jó véleményét inficiálják. Hogy mennyire sikerül neki különben ez, mutatja azon elismerés és felriadó taps, melylyel a közönség Kassai müvészetét osztatlanul jutalmazni szokta. Nem lévén azonban jelen soroknak czélja Kassait bár megérdemlett dicséretekkel halmozni el, hanem csakis az igazságtalanság ellen felszólalni l bátrak vagyunk a „Magyar Polgár“ érdemes szerkesztőjét egy dologra figyelmeztetni. Neki, mint irónak, s egy bár uj irodalmi társulat tagjának tudnia kell, hogy a kritika, mint olyan, csak akkor bir jogosultsággal, ha az a tiszta egyéni meggyőződés kifolyása és sem személyeskedés, sem ellenszenv által megmásitva nincs. Midőn ennek tudását felteszszük a „M. P.“ szerkesztőjéről, akkor azt is hisszük, melyszerint észrevette, hogy a lapjában a nyilas Jónás által irottak annyira a jelenben vagy multban gyökerező, személyekre vonatkozó okok által vezéreltetnek, hogy kritikák gyanánt a legjobb akarattal sem fogadhatók el. Ha azonban mindezek daczára ezen körülmény figyelmét kikerülte volna, akkor nagyon örvendünk, hogy felszólalásunk által nekünk jutott a szerencse, impulsust adhatni, hogy itélőtehetségét ezen irányban foglalkoztassa. Ezt téve reméljük, hogy szemelőtt tartva a kritika tanitó, ösztönző és megjutalmazó feladatát, a t. szerk. ur jövőre ily iránybani müködésre fogja utasitani emlitett munkatársait s akkor bizonynyal a közönség is jobb kedvvel fogja azokat fogadni. Mert higyje el, hogy a közönség nem olyan, mint ama czethal, a mely Jónás bibliai ősét egy nyikkanás nélkül nyelte volt el. Többen.

— **Egy szegény** falusi ember a tegnapi vásárban részedetett, ki szekerét és lovát hozta be eladni. Akadt is vevője, egy tisztes nő, ki tizes bankókban jól megfizette árát a jószágnak. Nagy volt azonban meglepetése a parasztnak, midőn a tizeseken tul akarván adni, nem fogadták el azokat, mivel a forgalomból rég kiment régi bankjegyek voltak. A szegény ember nem tud a vásárló nyomára jönni s most már se lova se szekere se pénze.

— **Fillér-estély Tordán.** Tordai levelezőnk irja: Egy Tordán létesitendő „kisdedóvodának“ már a közel jövőben felállitása lévén tervbe véve, az ezen régóta érzett hiányt pótló intézet létesitéséhez szükséges anyagi tőke beszerzése czéljából, városunk minden szép- és jóért lelkesülő hölgyeinek kezdeményezése folytán — elhatároztatott, miszerint 4 egymás után következő vasárnap u. n. „Fillér-estélyek“ fognak rendeztetni, a melyek alkalmat nyujtsanak a közönségnek a közügy iránti nemes érdekeltségnek kitüntetésére. Az első nagyon fényesen sikerült estély folyé hó 11-én tartatott meg a „Korona“ czimü vendéglőben. Volt zongora, négyes vonósjáték, szavallat, ének és felolvasás. E változatos programm igényeinket teljesen kielégitette. Különösen ar.-polyáni ref. pap Benedek Dénes szép, tiszta csengő bariton hangon exequált népdalai birtak gyujtó hatással. Nem egy megjegyzést hallottunk, hogy nem érvényesiti a tiszt. ur „e talentumot“ a szép jövőt igérő szinpadi deszkákon, kitünő népszinműénekes válnék belőle. Megemlitem még különösen Moldován Gergely tanfelügyelő ur rövid alkalmi kedélyes felolvasását a család gyémántjairól a melyben költői emelkedettséggel, a kisgyermekek, mint a család gyémántairól szólva, egyszersmind a „kisdedóvodák“ fontosságát és hasznát fejtegette. Vajha a többi estélyek is — melyek a szépet a hasznossal kötik össze — oly szépen sikerülnének, mint „ez“ első. Ugy legyen N. A.

— **Az uj bank** kormányzójává — bécsi hirek szerint — br. Pipitz vagy Hopfen fog kineveztetni. Moser, az osztrák földhitelintézet igazgatója Bécsben alkormányzó, — Tisza Lajos pedig Budapesten lesz alkormányzó.

— **Schwertführer Károly** cs. kir. tábornok, budapesti tér- és vár- parancsnok, ki a mult évi vizáradás alkalmával roppant tevékenységet és buzgalmat fejtett ki, szombaton d. u. 5 órakor életének 62-ik évében meghalt.

Eljegyzés. Mikó Imre, törvényyszéki jegyző a napokban jegyezte el Biederman oláh-fenesi erdősz bájos leányát, Bertát. Őszinte szerencsekivánatunk az ifju párnak.

— **A könyvnyomdászat** négyszázados ünnepének megtartására Angliában nagyban folynak az előkészületek. Ez alkalomból a napokban gyülést tartottak Londonban a westminsteri dékán elnöklete alatt, melyen Belgium és az északamerikai egyesült államok követei, valamint sok nevezetes egyéniség vettek részt. Ez előtt 400 esztendővel állitá fel Caxton William, ki 1412-ben született s a könyvnyomdászatot Kölnben tanulta, első könyvsajtóját a Westminsterben, melyen „Te Dictes and Sayinges of the Philosophas“ czimü könyvét nyomtatta, Az ünnepély felette érdekesnek igérkezik, minthogy kiállitással lesz egybekötve.

— **Verne Gyula**, mint egy párisi lap kiszámitá az 1875. évben 320,000 frankot kapott regényei és szindarabjai után.

— **Őtszörős gyilkosság.** A Greiner testvérek Stuttgartban, közösen mészáros üzletet folytattak; az idősebb testvér, Gottlieb, azelőtt igen látogatott férfiruha kereskedéssel birt. A szerencsétlent 8-ikán éjjel őrülési rohamok lephették meg, mert nejét és négy gyermekét (három fiut és egy leányt) meggyilkolta. Az asszony harisnyákban, alsó szohnyában és éji köntösben egy széken megfojtva találtatott; a mellékszobában két gyermeke az ágyban, a harmadik külön, a negyedik pedig a bölcsőben találtatott megfojtva. Az egyik kicsikének feje is szét volt hasitva. A gyilkos férj, illetőleg apa, önkényt adta át magát a hatósági személyeknek, kik a borzasztó tett hirére a helyszinén megjelentek. Utközben olyan nyilatkozatokat is tett, mintha magát is el akarta volna veszitení.

— **Uchatius Ferencz** vezérőrnagytól, a ki az általa föltalált aczélbronz ágyukról nagy hirre tett szert, közelebb érdekes kis dolgozat jelent meg a Dingler-féle „Politechnisches Journal“-ban, a hol azt bizonyitja az általa végrehajtott kisérletek alapján, hogy az érczek rugalmassága fokozható, ha azokat kezdetleges rugalmassági határukon tul, tartós terhelésnek vetjük alá.

— **A fővárosi hidak jövedelme** 1876. évben, összehasonlitva az 1875 évi eredménynyel, hivatalos kimutatások szerint a következő: A kir. lánczhidi hivatal kimutatása szerint tett az 1876. év folyamában mindkét hidon: A bevétel 596, 967 frt 40 krt. A kiadás pedig 210,784 frt 13 krt. E szerint a jövedelmi felesleg 389,183 frt 27 kr. Az 1875. évben kitett a bevétel az egy hidon 602.975 frt 12 krt. A kiadás pedig 199. 819 frt 34 kr. E szerint a jövedelmi felesleg 403.155 frt 79 kr. 1876-ban tehát kevesebb volt az összes bevétel a megelőző évnél 6007 frt 72 krral. A kiadás ellenben a két hid kezelése által igényelt magasabb költségek folytán csak 10.964 frt 80 krral. szaporadott. Magából a forgalomból származó bevételek igy állanak: 1876. évben: Lánczhidon 390.933 frt 63 kr. Margithidon 74.180 frt 91 kr. Révjövedelem 63.788 frt 64 kr. Gőzhajók helyi forgalma után 12.148 frt 84 kr. Katonaátkelési átalány 40.000 forint. Összesen 581.052 frt 2 kr. 1875. évben: Lánczhidjövedelem 461.324 frt 25 kr. Révjövedelem 72.589 frt 68 kr. Helyi gőzösök után 7865 frt 82 kr. Katonai átalány 40.000 frt. Összesen 581.779 frt 75 kr. A két hidnak tisztán forgalmi bevétele az 1875. évi eredménynyel, midőn a közlekedés még csak a lánczhid által közvetittetett, apadt 727 frt 73 krral.

— **Marseille városa** nyolczvanként millió francnyi kölcsönt bocsátott a „Credit foncier“ utján aláirásre. A teljes eredmény még nincs tudva; az eddig érkezett hirek szerint a kölcsön már hatvan kétszeresen felüljegyeztetett. Marseille városa tehát, ha szüksége volna reá 5½ milliard franknyi kölcsönnel redelkezhetnék, mely összeg 518 millió fanckal nagyobb, mint a Francziaország által Németországnak fizetett hadisarcz.

— **Diszkard Milánnak.** A szultán külön követe által Milán fejedelemnek gyémántokkal kirakott diszkardot szándékozik küldeni, — valószinüleg a hős fejedelemnek a harcztéren szerzett érdemeiért.

— **Március** haváról gyönyörü dolgokat jövendöl egy franczia csillagász: Nick M., Perigueuxben. A milyen gonoszul kezdődik, ugy tartja ki mindvégig ez a szép hónap, mert ugymond Nick, az astronomicus viszonyok keveset változnak az egész hónapban; s ha lesz változás, az csak rosszabbra lesz. A metsző hideggel kezdődő hónap hirtelen förtegessé válik; majd nagy hóesések következnek, különösen nyugati Európában erős hófergetegekkel. Márczis 13—18 és 26—31-ikéig végre 21—24-ikéig lesz a legnagyobb megpróbáltatás. E 3 periodosban zord rideg idő várható, mely a britaniai szigetektől viharokkal indul el, áthalad az atlanti óceán keleti vidékés, mig végre a földközi tengerre én országaira tér át. Közbe eső köd és rengeteg havazás különösen Európa éjszaki és középső országaiban. 4—12 a Balti tenger és a földközi tenger vidékein. A hónap első fele különben némi kivételek leszámolásával, melyek leginkább a déli- és délnyugoti vidékekre esnek, általában még enyhébb lesz; a második fele azonban mérgesebb, viharosabb lesz, nevezetesen éjszakon és közép Európában. Havazás leginkább 8—15-ikéig; azután 22. 28-ika táján várható. Esőzés helyenként a hónap tiz első és tiz utolsó napjában fordul elő nagyobb mértékben. Derült idő csak igen szórványosan, ez is csak a szelidebb tájakon, s leginkább a hónap első felében. Miből az következhetik, hogy mi már kivettük a ránk eső részt, az idő javából még a hónap elején s ezután már csak a roszsza marad.

— **A teheráni urakodónak** gyásza van. Az országban hatvanöt napig dühöngött cholera legszebb háromhölgyeit ragadta el; husz rabszolganője esett a betegség áldozatául, közte három cserkesz és egy portugali nő. Az uralkodó, Skhir Ali, elhalt feleségei ruháját és ékszereit eladta és a bejött pénzt a szegények között osztatta szét. A gyász jeléül az elhaltak lakásán levő butorokat összetörték, a szobák pedig bezárattak mindaddig mig méltó utódok azokat ismét elfoglalandják. A dühöngött ragály a népből is igen sok áldozatot ragadt el, s ennek részben az uralkodó is oka, mert félvén a papok által fanatizált néptől, nem mert európai orvosokat hivni Indiából, hanem mind maga, mind alattvalói életét kuruzslókra és büvészekre bizta.

KÖZGAZDASÁG.

Erdélyi piaczok árjegyzéke.

— **Kolozsvár** piaczi árak 1877 márc. 7-ről, egy hektoliter tisztabuza 10 frt — kr, rozs 5 frt 80 kr, elegybuza — frt — kr, zab 3 frt 20 kr, 100 kilo széna kötve 2 frt. 80 kr, alomszalma 1 frt 50 kr. zsupszalma 1 frt 70 kr, egy köbméter fa usztatott 5 frt — kr, 1 kilogramm fagygyugyertya öntött 72 kr, marhahus 38 kr, konyhaliszt 18 kr, rizs 28 kr, 1 liter gyöngykása 32 kr borsó 16 kr, lencse 18 kr, paszuly 10 kr, köles 20 kr, hectoliter burgonya 3 frt 90 kr, klgr. kősó 9— kr, disznózsir frt 88 — kr, bors — frt 84 kr, hagyma 18 kr, fokhagyma 36 kr.

— **A gy.-fehérvári** piacz árai marcz 3-ról. 1877. Egy hectoliter Tisztabuza 8 frt 74 kr, elegybuza 6 frt 70 kr, rozs 6 frt 18 kr. zab 3 frt, 66 kr. 100 kgr. széna kötve 3 frt 50 kr, kötett len 3 frt 40 kr. alomszalma 1 frt 70 kr, zsupszalma 2 ft 50 kr. Egy liter borsó 24 kr. lencse 24 kr, paszuly 9 kr. Egy liter konyhaliszt 24 kr. Egy kgr. marhahus 36. Egy köbméter fa 3 frt — kr. egy hectoliter pityóka 1 forint 75 krajczár, egy kgr. disznózsir frt. 96 kr szinzsir — frt — kr. Bors 1 frt 20 kr. hagyma 18 kr, fokhagyma 24 krajczár.

Szászvárcsi piaczi árak 1877. március hó 3. Egy hectoliter tisztabuza 8 frt — kr, egy hectoliter elegybuza 6 frt — kr, egy hectoliter rozs 5 frt 30 kr, egy hectoliter törökbuza 4 frt — kr, egy hectoliter zab 3 frt 50 kr, 100 kilogramm széna kötve 1 frt 95 kr, 100 kilogramm széna kötetlen 1 frt 75 kr, 100 kilogramm alomszalma — frt 40 kr, 100 kilogramm zsupszalma 1 frt — kr, egy köbméter fa uzztatott 2 frt — kr, egy köbmétar fa szároz 2 frt — egy kilogramm marhahus 36 kr, egy kilogramm disznozsir — frt 90 kr, egy hectoliter pityóka 2 frt 80 kr, egy liter borsó 24 kr, egy liter lencse 24 kr, egy liter paszulj 12 kr, egy kilogramm konyhaliszt 16 kr, egy kilogramm hagyma 20 kr. egy kilogramm fokhagyma 40 kr.

— **A nagy-váradi** piaczon 1877. évi márcz. 6-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények- és élelemszereknek vásári árjegyzéke. 1 hectoliter tiszta buza 9 forint — kr, kétszeres buza 7 frt 50 kr, rozs 6 frt 40 kr, árpa 3 frt 40 kr, zab 2 frt 80 kr, tengeri 4 frt 40 kr, borsó 14 frt — kr, lencse 15 frt — kr, bab 6 frt 50 kr, köleskása 7 frt 50 kr, burgonya 2 frt 60 kr. 100 kilogramm kenyérliszt 23 frt — kr, széna 3 frt 70 kr, szalma 1 frt 80 kr, szalonna 71 frt — kr, 6 kilo zsuppszalma — frt 12 kr, 150 dkgr. alomszalma — frt 5 kr, 1 köbméter tüzifa 4 frt 50 kr, 1 kilo marhahus — frt 44 krt öntött gyertya — frt 60 kr, lámpaolaj — frt 60 kr, egy liter ó-bor — frt 30 kr, uj-ber — frt 24 kr, pálinka — frt 20 kr, szilvapálinka — frt 52 kr, szesz — frt 30 kr, egy métermázsa kősó 10 frt 70 kr, nyers fagygyu 30 frt — kr, olvasztott faggyu 50 frt — kr, szappan 42 frt — kr, egy hectoliter ó bor 18 frt — kr, uj bor 12 frt — kr, mész 2 frt — kr, kemény faszén 2 frt 50 kr, kendermag 7 frt 50 kr, köles 5 frt — kr, dió 17 frt — kr, mogyoró 15 frt 50 kr, asszu szilva 14 frt — kr.

— **A sz.-ujvári** piacz árai 1877. márcz. hó 5-ről. 1 hectoliter tisztabuza 8 frt 50 kr, rozs 6 frt — kr, törökbuza 3 frt 80 kr elegybuza 5 frt 70 kr, zab 2 frt 50 kr, árpa — frt — kr, 100 kilogram széna kötve — frt — kr, kötetlen 3 frt 50 kr, alomszalma frt — 75 kr. zsupszalma — frt 75 kr, egy köbméter fa kemény 5 frt — kr, lágy — frt —kr, egy kilogram marhahus 32 kr, konyhaliszt 18 kr, rizs 36 kr, egy liter gyöngykása 18 kr, borsó 10 kr, lencse 10 kr, paszuly 8 kr köles 15 kr, pohánka — kr, egy hectoliter burgonya 3 frt — kr, 1 kg. savanyu káposzta — kr, só 9 kr, disznózsir 1 frt 5 kr, Bors 1 frt 5 kr, hagyma 8 kr, fokhagyma 24 kr.

— **A sz.-régeni** piacz árjegyzéke már. 8. 1877: Egy hectoliter tisztabuza 9 frt — kr, elegybuza 7 frt, 70 rozs 6 frt, 70 törökbuza 3 frt, 70 zab 2 frt, 80. paszuly — frt 8 kr, pityóka 4 frt 50 kr, Egy m. mázsa széna 3 frt 30 — egy kalagya szalma 75 kr, — egy m. mázsa alomszalma 75 kr, — egy m. mázsa szalonna 72 frt, — egy kilo disznozsir 1 kr, — egy m. mázsa turó 56 frt, — egy kiló disznohus perzselt 48 kr, marhahus 34 kr, — 1 öl bükkfa 11 frt 10 kr, — 1 öl fenyőfa 7 frt 50 kr.

— **M.-Vásárhely** piaczárai már. 8-ról, 1876. egy hectoliter Tisztabuza 8 frt 50 kr, rozs 5 frt 70 kr, elegybuza 5 frt 75 kr, zab 2 frt 50 kr, 100 kgr. széna 2 frt 60 kr, alomszalma — frt 40 kr, zsupszalma — frt, 60 kr, egy köbméter fa nem usztatott 3 frt 80 kr, usztatott 2 frt 20 kr, egy kgr. fagygyugyergya öntött 60 kr. nyujtott — frt 58 kr, marhahus 34 kr, konyhaliszt 16 kr, Rizs 32 kr, 1 liter gyöngykása 32 kr. borsó 18 kr, lencse 18 kr, paszuly 16 kr, köles 30 kr, egy hectol. burgonya 2 frt 60 kr, 100 kgr. savanyu káposzta — frt — kr, egy kgr. só 9 kr. disznózsir — frt 90 kr, szinzsir 1 frt — kr, bors 1 frt — kr, hagyma. 10 kr, fokhagyma. 30 kr.

Nemzeti szinház.

Kolozsvártt, szerdáu március 14-én. 1877.

20-ik **szüneti.**

Krecsányi Sarolta jutalomjátékául:

ANGOT

a csarnok leánya.

Operette 3 felv.

SZEMÉLYEK:

Larivaudire — — —	Marczell.
Pomponnet, fodrász —	Szombathelyi.
Ange Piton, népénekes —	Dalnoki Béni.
Lange kisasszony, szinésznő	Dalnokiné.
Clairette Angot, virágárusnő	**Krecsányi Sarolta**
Trenitz arszlán — —	Kassai.
Lauchard, rendőrügynök —	Tóthfalusi.
Cadet, Buteux, Guilliaume, } a csarnok áruaai	Somogyi. Török. Beczkóy.
Amaraothe, Javotte, Therese, } a csarnok nő-árusai (kofák)	Lotscharekné, Könczöl Etel. Viski Mari.
Grevin arszlán — —	Lovász.
Babette, Clairette szolgája	Sándoriné.
Gilbert, Lange komornikja	Ifj. Fehérváry.
Egy huszártiszt — —	Marosi.
Egy gránátos-tiszt — —	Morvai.
Egy öreg — — — —	Vilnai.
Egy vendéglős — — —	Horváth.
Edy hordár — — —	Szabó József.
Hersilia, Lange komornája	Szöllősi Hermln.
Szolga — — — —	Hevesi.

Lange kisasszony barátnői, nők, férfiak, huszárok, gránátosok, összeesküdtek, nép. Történik Párisban a directorium alatt, 1797.

Kezdete 7 órakor.

Napi árak: Közép páholy **5** frt. Alsópáholy **4** frt. Felső közép- vagy betüs páholy **3** frt **50** kr. Felső páholy **3** frt. Emeleti erkélyülés **1** frt **50** kr. Földszinti támlásszék és alsó erkély **1** frt. Földszinti 1-ső rendü zártszék 1—6 sor **80** kr. Földszinti 2-od rendü zártszék 7—13 sor **70** kr. Földszinti állóhely **40** kr. Karzati számozott ülőhely **40** kr. Karzat **20** kr.

Távirati tudósitás

a budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzeteiről martius 12-éről.

Gabona	Faj	Ára 100 klg. tól frt	tól kr	ig frt	ig kr
Buza	bánsági				
	tiszavidéki	12	75	—	—
	pestvidéki	12	35	—	—
	fehérmegyei	12	80	—	—
	bácskai	12	75	—	—
Rozs	magyar	9	90	10	05
Árpa	takarmány	6	60	6	90
	maláta	7	—	8	55
Zab	magyar	7	67	7	85
Tengeri	bánsági	6	—	6	10
	másnemü	5	80	5	95
Repcze	káposzta	—	—	—	—
	bánsági	—	—	—	—
Köles	magyar	5	25	5	45
Szokvány (Usance) buza	tavaszra szállitandó	13	05	13	15
„	Szept.—Oktre szállitan.				
rozs	tavaszra szállitandó				
teng.	Májusra—junira szállit.	6	50	6	55
repcz.	káposzta Aug. Szept. szál.	14	1/8	15	2/8
„	bánsági Jul. Aug. szállit.	14	4/8	15	6/8
Szesz (ny.)	100 liter százalékként.	30	1/2	31	—

Távirati tudósitás bécsi tőzsdéről.

Márczius 10-én 5% Metaliques 62.90 frt. Kamat — — 5% Nemzeti kölcsön 68.—. frt. Arany járadék 109— 1860-iki államkölcsön 74.45 Bankrészvények 828.— Hitelrészvények 148.90— London 123.90 Ezüst 112.75 Cs. kir. arany 58.90 Napoleond'or 990— 100 mark németértékü 60.80

Urbéri kötvények: Magyarországi 75.20 Temesi 72.25 Erdélyi 71.50 Horvátországi —.—.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
Békésy Károly.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Sz. **471.** — 1877. (99) (1—3)

Pályázati hirdetmény.

Kolozsmegye bánffihunyadi járásában szervezett két körorvosi állomás betöltésére ezennel pályázat nyittatik u. m.

1-ör: Magyar-Gyerő-Monostor központal, melyhez a nevezett községen kivül, még tizenkét község tartozik összesen 8806 lakossal.

2-or: Kalota-Szent-Király központtal, melyhez a nevezett községen kivül még tizenkét község tarozik, összesen 10,149 lakossal, mindkét körorvos évi fizetése 300 frt, 100 frt. lakáspénz és 100 frt. tuvar dijban állapittatott meg.

Pályázni kivánók felhivatnak, hogy folyamodványaikat az 1876-dik évi XIV. t. cz. 143. §-ban meghatározott képesitési okmánynyal felszerelve **folyó évi március-hó 30-ig** alólirt szolgabirói hivatalhoz adják be, orvostudori oklevéllel biró pályázóknak előny biztosittatik.

M.-Valkón, 1877. márc. 7.

A b.-hunyadi járási szolgabirótól

KILYÉN SÁMUEL, szolgabiró.

Sz. **181**, — 1877. (100) (1—1)
ü. k.

Pályázat.

Alólirt ügyvédi kamaránál az irnoki állomás, melylyel 360 frt. évi fizetés jár, lemondás folytán üresedésbe jövén, felszólittatnak mind azok, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, hogy képességöket igazoló okiratokkal felszerelt folyamodványukat **folyó hó végéig** kamaránkhoz nyujtsák be.

A kolozsvári ügyvédi kamara választmányának 1877. március 9-én tartott üléséből.

HALLER REZSŐ, elnök.

KŐVÁRI MIHÁLY, titkár.

Nem hivatalos.

SCHAFFER és SCHÖNBERGER
elhelyezési intézete
Budapesten, váczi körút 63. sz.

Elhelyez és megrendel azonnal ügyes és megbizható egyéneket minden szakmából, u. m. könyvvezetők, pénztárnokokat, irnokokat, házfelügyelőket, kezelőket, mezőgazdászati és erdészeti tiszteket, kereskedői segédeket, nevelőket, nyelv-, zene- és rajztanitókat, mérnököket, gépészeket, gyári munkásokat stb. stb. Raktárnokokat, felügyelőket, kapusokat, házmestereket, mű- és zöldség-kertészeket, szakácsokat, irodaszolgákat, komornákat, inasokat,

továbbá:

gazdasszonyokat, kulcsárnőket, társalgónőket, utazási kisérőket; német, franczia, angol, olasz és magyar nevelőnőket, pénztárkezelő-nőket, számvevő-nőket, bolti leányokat, áruló-nőket, dohánytőzsdék, szállodák, vendéglők és kávéházak számára.

Gyors és pontos kiszolgáltatást biztositva kecses megbizásokat kér (57) (12)

SCHAFFER és SCHÖNBERGER elhelyezési intézete.

A t. cz. uraságoknak a szükségelt egyének dijmentesen ajánltatnak.

Állomást keresők minden szakmából 8, legfeljebb 14 nap alatt nyernek biztositás mellett jó állomást.

A háboru,

mely miatt a **keletre szánt tetemes szállitmányoknak** abban kellett maradniok, arra készti

STRAUSS A.

fehérnemü-kelengye-gyárát

Bécsben, Rothenthurmstrasse 21,

hogy összes megtartott kisebb és nagyobb árukuldeményeit, u. m. **uri-, női- és gyermek-fehérnemüt,** valamint **vásznat, zsebkendőket, asztalnemüt** stb. a roppant raktár gyors kiüritése végett az itt jegyzett igazán olcsó árakon adja.— Oly megvásárolt árukat, melyek nem czélszerüek, szivesen átcserél, kivánatra bérmentes visszaküldés esetén a pénzt is számla szerint utalvány mellett visszaszolgáltatja.

2 forint helyett csak 1 forint!

1 uri lábravaló	előbb 1 ft 50. csak 75 kr.
1 shirting-uriing sima vagy redős mellel	előbb 2 ft, csak 1 ft.
1 angol trikot-mellény, vagy nadrág, fehér és szines	előbb 2 ft, csak 1 ft.
6 elegáns batisztkendő szines széllel, beszegve	előbb 2 ft, csak 1 ft.
6 háromrétü gallér, legujabb finom	előbb 2 ft, csak 1 ft.
1 horgolt nőiing legjobb shirtingből	előbb 2 ft, csak 1 ft.
1 elegáns női lábravaló szegély-diszitéssel	előbb 2 ft, csak 1 ft.
1 finom shirting éjjeli korzet szegélykékkel legj. min.	előbb 2 ft, csak 1 ft.
6 finom vászonkendő valódi vászonért kezeskedünk	előbb 2 ft, csak 1 ft.
1 vászon uri lábravaló	előbb 2 ft, csak 1 ft.
1 finom cersett himezve	előbb 3 ft, csak 1.50.
1 finom szines kreton-ing, szavatolt valódi szinü	előbb 3 ft, csak 1.50.
1 fehér uri-ing sima háromrétü mellel	előbb 3 ft, csak 1.50.
1 dúsan diszitett női-ing, legjobb minőségü	előbb 3 ft, csak 7 50.
1 legfinom. himzett női lábravaló, elegáns munka	előbb 3 ft, csak 1.50.
1 shirting női alsó szoknya, legjobb szabás	előbb 3 ft, csak 1.50.
1 uri lábravaló, valódi rumburgi vászonból	előbb 3 ft, csak 1.50.
1 angol oxford, vagy franczia creton-ing	előbb 4 ft, csak 2 ft.
1 legfin. himzet báli-ing kézi himzés, legujabb szab.	előbb 4 ft, csak 2 ft.
6 pár fin. ang. kézelő, legujabb szabás	előbb 4 ft, csak 2 ft.
1 finoman himz. női ing, dúsan diszitve	előbb 4 ft, csak 2 ft.
1 elegans franczia korzet dús himzéssel	előbb 4 ft, csak 2 ft.
1 finom női alsó szoknya dúsan diszitve	előbb 4 ft, csak 2 ft.
1 női lábravaló himzett volansokkal	előbb 4 ft, csak 2 ft.
1 uri ing, rumburgi, valódi sima, vagy redős, legfin.	2 ft, 50,, 3, 3.50, 4 ft.
1 szoknya a legj. zsinor barketből, sima és dúsan disz.	1,50, 2 ft, 2,50.
1 korzet a legj. zsinorbarketből, sima és dúsan disz.	1.50, 1,25, 2 ft.
1 uri-ing fantasie, vászon-meliel	2, 2,50, 3 ft.
1 női-ing valódi vászon, sima és fantasie a legfin.	1.50, 2 ft, 2,50, 3 ft.
1 chiffon-redős ing	2, 2,50, 3 ft.
1 uri ing, val. rumburgi fantaisie, himezve, legfin.	3 frt 50, 4, 4,50. 5 ft.
1 uri ing, fantaisie elővel, chiffon	2 frt 2.50, 3 frt.
1 női gatya legj. zsinorbark. sima dúsan diszitve	1 ft, 1.50, 2 frt.
1 szoknya, legj. zsinorbark. sima és dúsan diszitve	1 frt 50, 2., 2,50.
1 női-ing, val. vászon, him. legf.	2.50, 3, 3,50. 4 ft.
1 női-ing, val. vászon, kézzel himzett nyereggel	4 ft, 4.50, 5, 6, 7 ft
1 darab 30 rőf zsinórbarket, a legfinomabb	7.50, 8 ft, 9 ft, 10 ft, 11 ft,
1 corsette himzett volanssal, legfin.	2.00, 3., 3,50, 4 ft.
6 darab 8/4 széles lepedő varrás nélkül	9 frt, 10 frt.
6 darab 8/4 széles lepedő varrás nélkül, tiszta vászon legfinomabb	13.50, 14.50, 16.50.
1 asztalnemü 6 személyre, fehér és szines	3. 3 50, 4, 4.50, 5.50.
1 asztalnemü 12 személyre, fehér és szines	8.50, 10, 11, 12, 14 ft.
1 darab 30 rőf 4/4 széles házivászon	5.50, 6.50, 7.50, 8 ft.
1 darab 46 rőf 5/4 széles kreaszvászon	16, 17, 18, 18.50 ft.
1 darab 50 rőf 5/4 széles irland és hollandivászon	18, 19, 20, 22, 24, 27, 30 ft.
1 darab 54 rőf 5/4 széles rumburgi vászon	24, 27, 30, 33, 36, 40, 60 ft.
12 darab törlőruha, csinvat és damasz	3, 3.50, 4, 5, 6, 7, 8 ft.

Ráadás: 1 damasz-asztalnemü 6 személyre vagy 2 darab zsebkendő 50 frtot tevő vásárlásoknál.

Czim: An die
Wäsche-Brautausstattungs-Fabrik
von
A. STRAUSS,
Wien, I., Rothenthurmstrasse Nro 21.

Levélbeli megrendelések az összeg beküldése, vagy utánvétel mellett pontosan és gyorsan teljesittetnek.— **Arjegyzékek és kelengye-előirányzatok** ingyen megküldetnek. (4817) (13—30)

(89) (2—*)

Legnagyobb raktár optikai czikkekben

Kolozsvárt

CSAPÓ SÁNDOR

NAGY BAZÁRJÁBAN

található aczél, szaru, teknősbéka, pakfong, uj ezüst aranyba foglalt szemüvegek és orrcsiptetők, Lorgnetek, szinházi lát- és távcsövek, nagyitóüvegek, Compasok, microscopok, napórák, stereoscopkastenek, barometerek, hévmérők, vizmértékek, bor, sör, must, szesz, eczetmérők, különbféle minőségekben.

Továbbá dús választék, kalap, czipők, utazó eszközök, fegyver és revolverekbe.

(101) (1—1)

Képes **mag- és növény-jegyzéket** vetemény- és virágmagválasztékkal, termékeink mustrája gyanánt, **ingyen** és **bérmentesen** küld

SCHNETZ KERTÉSZETE
Feldbachban (Stájerország),
az **erfurti mag- raktár telepe Osztrák-Magyarországra** nézve.

„VICTORIA“ biztositó társaság

Kolozsvártt

(alapittatott 1865-ben.)

Forgalmi kimutatása:

(1875 dec. 31.)

Összes bevételek kezdettől (1865)—1874 év végéig o. é.	19,606.023 ft. 99.
Bevétel 1875. évben	2.602,042 „ 73.
összesen:	22.208,066 ft. 72.
Kifizetett károk kezdettől (1865)—1874 év végéig o. é.	6.680,656 ft. 27.
Kifizetett károk 1875-ik évben o. é.	793,469 ft. 47.
összesen:	7.474,125 ft. 74.
Kiosztott nyeremény kezdettől 1875-dik év végéig o. é.	439.738 ft. 69.
Évi díj bevétel	1.000,000 „.—.

Biztositásokat fogad el:

a) **tűzkárok ellen**, (ha villám-csapás által okoztattak is) épületekre, gyárakra, készletekre, ingókra stb.
b) **jégkárok ellen**, teljes kártéritéssel;
c) **az ember életére**, minden módozatokban, és közvetiti
d) **a túlélési csoport** biztositásokat.

A folyamatban lévő széna és gabonakészlet biztositási idényre különösen is felhivatik a közönség figyelme. Biztosittatnak ugyanis tüz ellen **mindenféle gabonanemüek, asztagokban vagy csürökben, ugy takarmányok is azabad ég- vagy fedél alatt.**

Nagyobb összegü biztositásoknál, ugy azoknál, kik jégben is biztositottak és káruk nem volt, vagy olyanoknál, kik épületeiket is együttesen adják fel — **különös kedvezmények nyujtatnak.**

Tekintettel továbbá azon körülményre, hogy a cséplőgépek használata naponként átalánosabb lett, minek folytán az elcséplés az eddiginél gyorsabban történik, a „VICTORIA“ azon kedvezményt léptette életbe, hogy azon felektől, kik gabonáikat géppel csépeltetik, **egy havi tartamra** is fogad el aránylagos díj mellett biztositást.

Elcséplés után a biztositás — ha a rakodási hely és idő bejelentetik; **a szemre is** kiterjed.

Az ügynökségek utasitva vannak, a közönségnek minden felvilágositásokkal, nyomtatványokkal szolgálni, a biztositásokat felvenni és esetleges kivánságokat ide bejelenteni.

Központi iroda: Kolozsvárt, főtér 26 szám.
Vezér-ügynökségek: Bécs, Budapest, Grátz, Prága, Szeben.
Fő-ügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Becskerek, Nagy-Enyed, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.
Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében. (12) (10—*)

A „VICTORIA“ biztositó társaság 10 éves működése alatt, kötelezettségének mindég hiven és pontosan megfelelvén, bizalommal hivja fel a közönséget, biztositásait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemtől ment intézet által eszközöltetni.

„VICTORIA“ biztositó társaság.

Pénzküldeményeknél a könyv árán felül még **10 kr** melléklendő a fuvarlevél és csomagolásért.

Nehézkórt

(nyavalyatörést) levél által gyógyit **dr. Killisch** különleges orvos Neustadtban, Drezda (Szászország) **Eddig 8000-nél többet kezelt sikerrel.**
(37) (7—*)

(79) (3—3)

Uri czikkek

(Cotton's)

hólyag és gummiból

2 frt., 3 — 4 frtig ticzat számra diszkret szétküldi utánvét mellett.

UNSCHULD
Budapest, uriutcza.

(73) **Beküldetett.** (2—*)

CHINA-SZÖRP.

A Grimault és társa, gyógyszerész által készitett vastartalmú China-szörp, a gyógyászat birtokában levő két legjobb erősitő szert egyesiti, t. i. a China-héjt, a legjelesebb erősitő szert és vasat, a vér egyik főelemét. Ez a párisi orvosok által leggyakrabban ajánlt gyógyszer nők és fiatal leányok számára, a kik gyomorbajban, sápkórban, fehérfolyásban s tisztulási rendetlenségben szenvednek. Kitünő hatású gyermekek, aggok és oly egyének számára, a kik vérszegénységben szenvednek; gerjeszti az étvágyat, elősegiti az emésztést s visszaadja a vér természetes szinét.

Stein János

könyv- és hangjegykereskedésében Kolozsvárt

kaphatók:

következő általánosan kedvelt zenemüvek:

ASCHER J. Lucretia Borgia. Concertdarab. Ára 1 frt 30 kr.
L' Orgie. Bacchanale. Ára 1 frt 30 kr.
Dozia. Mazurka-Mèlodie. Ara 95 kr.
Danse Espagnole. Fragment de Salon. Ára 1 ft 12 kr.
Lucie de Lammermoor. Andante de Salon. Ára 1 ft 12 kr.
Le Papillon. Caprice-Etude. Ára 1 frt 12 kr.
Fanfare militaire. Ára 1 frt 12 kr.
L' Eclaire. Mazurka originale. Ára 95 kr.
Souvenir des Alpes. Ára 95 kr.
Ave Maria. Mèditation religieuse. Ára 95 kr.

KETTERER A. Grand Caprice hongrois. Etude de Concert. Ára 1 ft 12 kr.
Martha. Fantaisie brillante. Ára 1 frt 30 kr.
Oh! dites lui. Romance Favorite. Ára 1 frt 12 kr.
Marche Orientale. Ára 1 frt 12 kr.
Il Bacio. Valse de Salon. Ára 1 frt 12 kr.
La Sonnambula. Fantaisie de Concert. Ára 1 frt 78 kr.
Faust. Fantaisie brillante. Ára 1 frt 12 kr.
Zampa. Illustration. Ára 1 frt 30 kr.
Priére de Moise de Rossini. Ára 1 frt 30 kr.
Rigoletto. Fantaisie-Transcription. Ára 1 frt 46 kr.

LEYBACH J. Fête hongroise. Caprice brillant. Ára 95 kr.
Sonnambula. Fantaisie brillante. Ára 1 frt 30 kr.
Faust. Fantaisie élégante. Ára 1 frt 12 kr.
Norma. Fantaisie brillante. Ára 1 frt 46 kr.
Pourquoi garder ton-coeur. Transcription. Ára 1 ft 12 kr.
Le Barbier de Sèville. Fantaisie brillante. Ára 1 ft 78 kr.
Guillaume Tell. Fantaisie brillante. Ára 1 frt 46 kr.
Don Juan. Fantaisie brillante. Ára 1 frt 46 kr.
Oberon. Fantaisie brillante. Ára 1 frt 12 kr.
Freischütz. Fantaisie brillante. Ára 1 frt 30 kr.

DEÁK FERENCZ EMLÉKEZETE.

CSENGERI ANTALTÓL.

Elmondatott Deák Ferencznek a m. tud. akadémia által 1877. január 28-dikán tartott emlékünnepén.

Ára 1 frt.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.